

മിനാക്ഷി.

വി. സി. ബാലകൃഷ്ണപ്പണിക്കർ.

മീനക്ഷി.

(ഒരു മലിയാള തരൂണി.)

വി. സി. ബാലകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ വർഷം
ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത്.

Printed & Published by
M. LONA MALIAMMAVU,
Proprietor,
Bharatha Vilasam Press & Book-Depot,
TRICHUR. (Cochin State.)

1945.

(Copy-Right Reserved.)

മുഖവുര

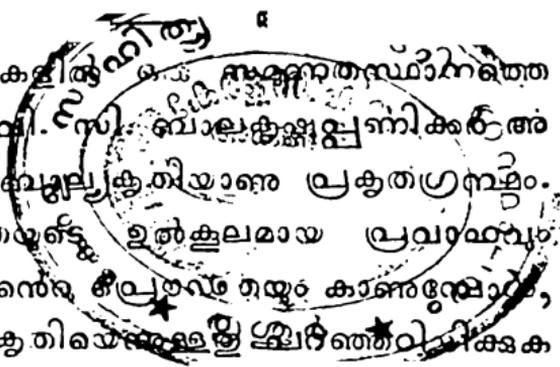
നവരസങ്ങളിൽവെച്ചു പ്രഥമഗണനീയമായ ശൃംഗാരരസത്തിൽ, ചില വികടകവികൾ, ധാസ്യ ബീഭത്സങ്ങൾകൂടി ഇടകലർത്തിച്ചേർക്കുന്നതു കൊണ്ടു കാലക്രമേണ ശൃംഗാരകവിതകൾക്കെല്ലാം 'അമ്മായിശ്ലോകങ്ങൾ' എന്നൊരു പേരും, അവയെക്കുറിച്ചു മയ്യാഭക്തരുടെ ഇടയിൽ ഒരു വെറുപ്പും വന്നുപോയിട്ടുണ്ട് എങ്കിലും ശൃംഗാരരസത്തിനുള്ള പ്രാധാന്യമോ ആസ്വാദ്യതയോ ഇവക കുകവികളാൽ ഒരിക്കലും നിരാകരിക്കപ്പെടത്തക്കതല്ലെന്നു തീർച്ചതന്നെ. കാളിദാസാദിമഹാകവികളുടെ കവിതകൾക്കുള്ള പ്രചാരാധിക്യവും മറ്റൊന്നുകൊണ്ടാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. സംസ്കൃതത്തിൽ ശൃംഗാരത്തിന് ആസ്വാദ്യതയുണ്ടെങ്കിൽ മലയാളത്തിൽ എന്തുകൊണ്ട് അതില്ലാതിരിക്കും?

ഈ പുസ്തകം അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ എനിക്കുണ്ടായ അത്യാഗ്രഹം, നമ്മുടെ ബാലകവി എന്റെ സ്വദേശീയനെന്നോ വാത്സല്യഭാജനമെന്നോ ഉള്ളതുകൊണ്ടു മാത്രമല്ല; ശുദ്ധശൃംഗാരരസപ്രധാനമായ കാവ്യത്തെ നമ്മുടെ നാട്ടുകാരുടെ ദൃഷ്ടിഗോചരമാക്കിത്തീർത്ത് ഈ രസത്തെക്കുറിച്ചു നമ്മുടെ നാട്ടുകാരിൽ പലർക്കുമുള്ള വൈരസ്യം കളയുവാൻവേണ്ടി മാത്രമാകുന്നു. ഇതിലധികം ഇക്കാര്യത്തിൽ എനിക്കു പറയുവാനുള്ളതെല്ലാം സരസജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞതിനുശേഷമാവാമെന്നുവെച്ചു തൽക്കാലം ചുരുക്കുന്നു.

പുന്നശ്ശേരിനമ്പി നീലകണ്ഠശർമ്മാവർകളുടെ ശിഷ്യനും ഭാരതവിലാസപ്രസാധകനുമായ

ടി. സി. ചരമേശ്വരൻ മൂസ്സത്.

ആമുഖം

ഭാഷാകവികളിൽ ഒരു സമഗ്രതസ്സാർന്നതെ അലങ്കരിക്കുന്ന വി.സി. ബാലകൃഷ്ണപ്പണിക്കർ അവർകളുടെ ഒരു ബഹുലക്ഷ്യതയാണു പ്രകൃതഗ്രന്ഥം. ഇതിലെ കവിതയുടെ ഉൽകൃഷ്ടമായ പ്രവർത്തനശൃംഗാരരസത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയും കാണുമ്പോൾ, ഇതൊരു ബാലകൃഷ്ണപ്പണിക്കർ കൃഷ്ണപ്പണിക്കർ തന്നെ വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഗാന്ധാനുരക്തരും യഥേഷ്ടം ലീലാസല്ലാപങ്ങളിൽ ഏറ്റെടുത്തിരുന്നവരുമായ ഒരുയുവതിയും ഒരുയുവാവും—പിന്നീടു വിധിവശം അവർകളിൽവിയോഗം—ആ ഘട്ടത്തിൽ തന്റെ പ്രേമസിയേയും പൂർണ്ണസംഭവങ്ങളേയും അനുസ്മരിക്കവെ, യുവാവിനു ഭൃത്യമമായ മനോവ്യഗ്രം—അതു കവിതാരൂപത്തിൽ പുറത്തു പ്രവഹിക്കുന്നു—തന്റെ പ്രേമഭാജനത്തിന്റെ കേശാഭിപാദനമായ പ്രത്യേക സൗന്ദര്യോതിരേകത്തേയും ലീലാവിലസിതങ്ങളേയും അനുക്രമം അനുസ്മരിച്ച് വർണ്ണിച്ച് യുവാവു കൃതകൃത്യനാകുന്നു.—കവിതാഗതി കാണുമ്പോൾ, ഇങ്ങനെയാണ് ഇതിലെ പ്രതിപാദ്യം പറ്റി എനിക്കു തോന്നുന്നത്. പ്രതിപാദ്യം കവിയുടെ സ്വാനുഭവമോ കല്പിതമോ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുക പ്രയാസമാണ്.

സംഭോഗശൃംഗാരദശയിലെ മില സംഭവങ്ങളെ അനുസ്മരിച്ച് എഴുതിയവയല്ലേ,

“തീക്കട്ടപോലെവിലസുംകരമോതിരംഞാൻ
നോക്കട്ടെയെന്നുടനരച്ചുപിടിക്കുവേനീ
മൂക്കത്തണച്ചുവിര“ലെന്തൊരുകമ്പമാണെ” -
നാക്കത്തിലോതിയൊരുപുഞ്ചരിയിട്ടതില്ലേ”.

“ആമന്ദമാസവു,മതിന്നിണയായനോക്കും,
നാമന്മന്നിന്നൊടുവിലോത്തുകരഞ്ഞമട്ടും,
നീമന്ദമായിനടകൊണ്ടത്രേമൊക്കെയോത്തുൾ -
പ്പമങ്ങിടുന്മഗതികമ്പിതകുണ്ടിയാനേ!”

എന്ന പദ്യങ്ങൾ എന്നു ന്യായമായി ശങ്കിക്കുന്ന
താണ്. അത്രക്കുണ്ട് അവയുടെ സ്വാഭാസ്യവും ത
ന്മയതപവും.

കാമദ്രമംകലരവോരെ വരിഞ്ഞുകെട്ടി -
കാമംകടുംതടവിലാക്കിയതൊക്കെ മാറാൻ
മേ! മകമാരണിമണേ! തവബാഹുരണ്ടും
മേമംകലൻ പുതുചങ്ങലയായിടുന്മ.”

“വക്ത്രപാരമിയലും മദനധാരകു
സകുസ്സുകാട്ടുവതിനുള്ളൊരുതമ്പുപോലെ
കുക്കത്തണച്ചുകടുക്കിയടുത്തുകാലിൽ
വകുക്കത്തണച്ചു വസനം വ്യസനംതരന്മ.”

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങളിലെ കവിയുടെ മനോധർമ്മ
വിലാസം അവയിലെ ഉച്ഛ്വേദമായ ശൃംഗാരത്തെ
പ്പോലും അതിശയിക്കത്തക്കവിധം മുന്തിനില്ക്കുന്നു.
“അന്യദാഭോധനാമൃതം” എന്ന ആപ്തപാക്യം പ്ര
സ്തുത പദ്യങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം എത്രയോ
അനപത്ഥമായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളത് അനുഭവരസിക

നാകുറിയം. ആശയസുപാരസ്യത്തേയും മനോധർമ്മത്തേയും സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇത് കൃതിയിലെ എല്ലാപദ്യങ്ങളുടേയും തന്നെ ഗതി ഏതാണ്ടു മേൽ വിവരിച്ച വിധമാണ്. അതിവിസ്തരഭയത്താൽ അധികം ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല.

പുർവ്വസ്തുതികളെ, വിചോഗദശയിൽ ഏത്ര മനോഹരമായി കവി ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന പദ്യങ്ങളിൽ നിന്നറിയാവുന്നതാണ്.

“ആവബ്ധുന്നചെറുപുഞ്ചിരിയോ, വിളങ്ങും ധാവങ്ങളോ, കവിളിണയ്ക്കിയലുതുടുപ്പോ, ഭൂവല്ലിയോ, ചെറിയതോടകളോ, കടാക്ഷപ്പുവല്ലിയോ, മതയിലോത്തുമരിച്ചിടേണ്ടു.”

“ചെന്താരിലേന്തുമിതളിന്നിണയായിമിന്നും പൊന്താലിയും ചെറിയനൂലുമണിത്തുമെയിൽ നിന്താടിയും വദനവുപലവാടിച്ചുകിപ്പന്താടിയുന്നനിലയോത്തുലയന്നുമിത്തം.”

“മിന്നുമുഖം, മുദുമുത, മനോരമതപം മിന്നുമുലപ്പുടുപ്പുകളംഗുലീയം എന്നുള്ളതാദിപലതും നിലവിട്ടുവന്നിട്ടെന്നുള്ളിലെത്രവെളിവാൽകളിയാടിയെന്നു.”

അലങ്കാരപ്രയോഗത്തിലും കവി പുണ്ണവിജയം പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉപമ, ഉൽപ്രേക്ഷ, ഭാവികം ഇത്യാദ്യർത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾ സുലഭമായും ഉചിതമായും പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിലും കവി

വിനോദമല്ല. സർവ്വത്ര കേരളവർഗ്ഗപ്രാസം ദീക്ഷി
ച്ചിട്ടുള്ളതിനു പുറമേ, യമകം, വൃത്യനുപ്രാസം എ
ന്നിവയും സുലഭമേണം.

“പുവമ്പനജപുതമക്കൊടി! ചെമ്പന്തത്തി—
പ്പുവമ്പരക്കമൊതചെഞ്ചൊടി തഞ്ചൊടിപ്പം.”

“കോപ്പിട്ടതിൻ സുഷമയോ, തളിരോടെതുപ്പാൻ
കോപ്പിട്ടനിൻറകംമോചിരമോഹനംമേ”.

ഈ വരികൾ നോക്കുക. പ്രവൃദ്ധമായ വാസ
നയും സമൃദ്ധമായ കലാകൌശലവും അക്ലിഷ്ടമായ
രചനാഭംഗിയും നവീനാശയതപ്രമാണ മി. പണി
ക്കരുടെ പ്രത്യേകതകൾ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ
ലക്ഷ്യനിയം, വിശ്വപ്രാപം, വിലാപം മുതലായ ഇ
തരകൃതികളെപ്പോലെ സഹൃദയന്മാർക്ക് ആസ്വാദ്യ
മാചിരിക്കുമെന്നതിൽ സംശയമില്ല.

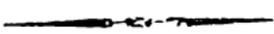
പണ്ഡിതൻ.

ജെ. മാക്കോത,
കോനിക്കര.

തൃശ്ശൂർ
1120മി.നം.10-ാംനം }

മീനാക്ഷി.

ഒരു മലയാളതരണി

1

ഇത നാട്ടുകാരിലഖിലംനവകുന്ദബാണ -
ത്തിനാട്ടുമല്ലലഖിലോലഖിലോമനാശ്യേ!
മീനാക്ഷി! നിന്ദിനസമേരിനമന്ദമാസ -
ശ്രീനാട്ടുമാദരമിണങ്ങിപ്പണങ്ങിടുന്ത

2

കണ്ടാൽപകിട്ടുപൊഴിയുന്നവിധമിനക്കി
രണ്ടായ്കുന്തനൈകിൽപുറകോട്ടുകെട്ടി
കൊണ്ടാടിപ്പടിപ്പകുന്ത മുരണ്ടുനീണ്ടു -
കൊണ്ടാടിപ്പുന്നകഴലാണഴലാറുചാൻമേ

3

പൂമങ്ങിടാതെവിലസുന്തവകേശപാശ -
ശ്രീ, മഞ്ജുളാംഗിമണിമാരണിയുന്നമുത്തേ!
ഓമന്മുഖപ്രഭവഴിഞ്ഞൊഴുകുന്തസരിത്താം
സീമന്തരേഖയുടെവകിനെഴുന്നകാടോ?

2

4

കോട്ടംവെടിഞ്ഞതിലകം, പുരികംകളിക്കും
നോട്ടങ്ങൾ, നാസിക, കവിൾതട ദല്ലണങ്ങൾ,
കൂട്ടറിടുന്നമെരുതോടക, ജെനിയെല്ലാ -
ശ്രുട്ടങ്ങളും മനസിമേകളിയാടിടുന്നു.

5

പുവമ്പനുള്ളപുതുമക്കൊടി! മെമ്പരത്തി -
സ്സുവമ്പാക്കുമെരമെഞ്ചൊടിതഞ്ചൊടിപ്പും,
അവമ്പെഴുമധുവുമൊന്നുനകന്നിടാത്ത -
പ്പാവമ്പശ്രുക്കളിലെഴുപരമാണവരേ.

6

തൊണ്ടിപ്പഴുപണിയുവാൻവരുമോമനപ്പൊൻ -
മുണ്ടിൽപുളച്ചൊഴുകിടുംമധുരസപദോവം
കണ്ടിട്ടുഞാൻപറകിലാകുകയാല്ലെന്നാ -
യുണ്ടിട്ടുതാനറിയണംതരളായതാക്ഷി!

7

ആക്കുന്നടിച്ചലർശരഭ്രമമേറിയെപ്പൊൻ -
പാക്കുന്നനിന്നധരബിംബമടുക്കുമുഖം
മുക്കുന്നരാഗമൊടതിൻകിടലേൻവൈര -
മുക്കത്തിനാത്തിനൊടു ദന്തമിടഞ്ഞിടുന്നു.

12

ചെന്താരിലേക്കുമിതളിന്നിണയായിമിന്നം
 പൊന്താലിയുംചെറിയനൂലുമണിഞ്ഞുമെയിൽ
 നിന്താടിയുംവദനവുംപലവാടിച്ചുകി -
 പ്പന്താടിടുന്നനിലയോത്തുലയുന്മചിത്തം.

13

ചോരത്തിളപ്പധികമേകയരൽപഴുത്ത
 നാരങ്ങപോലെവിലസും കുളർകൊങ്കരണ്ടം.
 ചാരത്തണഞ്ഞുതഴുകുന്നതിലുള്ളഭാഗ്യം -
 ഭാരത്തിലച്ചെറുമുലപ്പടമാകുമോണം.

14

മട്ടിൽകവിഞ്ഞിടതെടിച്ചു, വെക്കുമട്ടി -
 പ്പൊട്ടിക്കുവാൻമുതിരമീമുലയോടെതുപ്പാൻ
 പട്ടിടുമുടിബഹുഭംഗികലൻതങ്ക -
 കുട്ടിക്കുടംവരുകിലേമികവായിരികൂ.

15

കാമദ്രമംകലതയോരവരിഞ്ഞുകെട്ടി -
 ക്കാമംകടുംതടവിലാക്കിയതൊക്കെമാറാൻ
 ഘോ! മങ്കമാരണിമണേ! നവബാഹുരണ്ടും
 ഘോമംകലൻചതുലങ്ങളലയായിടുന്നു.

16

വാസ്തികചൊല്ലിടുകയല്ലൊരുമോതിരംതാൻ
 വാസ്തിൽധരിച്ചുവിരലോ, നഖമോടിതാനോ?
 കാപ്പിട്ടതിൻസുഷമയോ? തളിരോടെതുപ്പാൻ
 കോപ്പിട്ടനിൻറകരമോചിരമോഹനംമേ.

17

പായിൽമിലപ്പെഴുതിരുന്നുകടാക്ഷമാകെ -
 പ്ലായിച്ചിളംചിരിചിരിച്ചുധരംമിനക്കി
 ന്നിമിമരപോലലമെറുകെവിരൽകൊണ്ടുവീണ
 വായിച്ചിടുന്നനിലയെന്നമറന്നിടുംഞാൻ

18

ധാതാപുനീൻവയറുളന്നുമുറയ്ക്കുതീർക്കാൻ
 ജാതാദരംചരടുവെച്ചുപിടിച്ചുനേരം
 ഏതാണ്ടതിൻറവടുപററിയതായിനന്നാ -
 യോതാംസുസുക്ഷ്മതരയാംതവരോമരാജി.

19

വക്ത്രപാരമിയലുംമദനധപരക്ക,
 സകുസ്സുകാട്ടുവതിനുള്ളൊരുതമ്പുപോലെ
 കൈത്തണച്ചുരകുടുകിയടുത്തുകാലിൻ -
 വക്കത്തണച്ചുവസനംവ്യസനംതരന്നു.

തൊട്ടാമയങ്ങിയുടെപുവ്വിനൊടൊത്തുനേമ് -
 പ്പെട്ടാകമിന്നമൊരുമല്ലതു ചുറ്റിമീതേ
 മുട്ടാതകണ്ടടിയിലൊന്നരപുണ്ടുനില്ക്കും -
 മട്ടാത്തിപെട്ടമരണത്തിലുമോത്തിടുതൊൻ.

സംഭോഗകാലമതിപേരൂമിളക്കമേറി -
 ടുംഭോജബാണപുരിവിണതകന്നിടായ്ക്കാൻ
 രംഭോര! ധാതുവരശിപ്പികൊടുത്തതക -
 സ്സംഭോത്തമങ്ങളയിനിൻമുദുളോരയ്യശാ.

നിന്വാദമെന്ദിയിൽവെച്ചുതലോടിമെല്ലെ -
 പ്പിന്വാടുതൊൻകുമുയർത്തിവിടുത്തിവസ്ത്രം
 അന്വാളമത്തുട, തൊടുംസമയത്തുമെയിൽ
 സന്വാത്ര്യമായപുളകംസഹനീയമോമേ.

മുടുള്ളതായസമയത്തുതണുത്തശൈത്യം
 കൂടുന്നകാലമതിലെത്രയുമുണ്ണുമായി
 ഇഴടുള്ളമാതിരിപിടിച്ചുതടിച്ചുതേഗി -
 തേടുന്നനിന്നുടയിണയ്ക്കുപമാനമുണ്ടോ?

24

മുല്ലാരിടംനിജവശത്തുവരുത്തുവാനാ -
 യല്ലാപികാമനിഹതീർത്ത മരണശേഷം
 തല്ലാതെവെക്കുവതിനായ്തന്നിമെയ്തുക -
 ചെല്ലായജാനയുഗവൃന്തികപിച്ചിടുനേൻ.

25

മന്ദാക്ഷവീക്ഷണരസാദികളാൽസുരസ്രീ -
 വൃന്ദാക്ഷിയിൽപൊടിയിടുത്തവചാര്യേഗം
 കന്ദാശുഗന്ധയതുണികളായജംഘാ -
 ദപന്ദപാശപതിച്ചൊരരവിനസുമങ്ങളാമോ?

26

തങ്കത്തുടുപ്പുതഴ്കുന്തളിതന്തരത്തോ -
 ടങ്കത്തിലോടുമൊരുന്നിനടിമന്ദമന്ദം
 അങ്കത്തിൽവെച്ചെനിയുമൊന്നുതലോടുവാനാ -
 യെങ്കയ്യിനെങ്ങിനെവതംവരഭോഗധേയം.

27

തീക്ഷ്ണപോലെവിലസുംകരമോതിരംഞാൻ
 നോക്കട്ടെയെന്നുടനുച്ചുചിടിക്കുവേനീ
 മുക്കത്തണച്ചുവിര'ലെന്തൊരകമ്പമാണെ' -
 ന്നാക്കത്തിലോതിയൊതപുഞ്ചിരിയിട്ടുതിടല്ല.

ആമദമാസവു,മതിന്നിന്നായനോക്കും,
നാമന്നുനിന്നൊടുവിലേർത്തുകരഞ്ഞമട്ടു,
നിമദമായിനടകൊണ്ടതുമൊക്കയോർത്തു
പ്പുമണിടുനുഗതികമ്പി:തകുഭിയാനേ!

ലാവണ്യസാരമൊഴുകുന്നവവുമനോജ്ഞ -
ശ്രീവന്നിരിക്കുമടിയുംഛലാടിയുള്ളമെയും
ശ്ലവല്ലിതൻകളികളുപവിഴുപണിഞ്ഞു
സേവയ്ക്കുന്നില്ലമധരങ്ങളുമോർത്തിടുനേൻ

മിന്നാമുഖം,മുദുമുത,മനോരമതപം
മിന്നാമുഖപ്പടമുട്ടപ്പുകളുഗുലീയം
എന്നുള്ളതാദിപലതുംനിലവിടുവന്നി -
ട്ടെന്നുള്ളിലെത്രവെളിവാക്കുളിയാടിടുനു.

മീനാശുഗൻറവിജയകൊടിയോ,വിലാസ -
ശ്രീനാടകത്തിനൊരലംകൃതമാമരങ്ങോ
മാനാതിശായിമന:താരിലെഴുംമഹസ്സെൻ -
മീനാക്ഷിയോ?മധുരസാർദ്രമനോജ്ഞവാണി.

ആശാനുക്തലമതിയാചെയ്തിരുന്നതിന്റെ
 കേശാദിപാദമിതുചൊല്ലിത്തമിച്ഛിട്ടുണ്ടോ
 വേശാജനങ്ങളുടെകണ്ണിൻകാമനയിൽ
 ക്രൂശാതമാനനിലയർന്നിച്ഛിട്ടുണ്ടോ.

ടിപ്പണി.

- ശ്ലോകം—1. അവിലം=എല്ലാം. നവ—നാട്ടം=
 ഉഗ്രമായ കാമാഗ്നിയെ ജപലിപ്പിക്കുന്ന. ഉല്ല
 —ശ്വേ=നീലത്താമരപോലെ സുന്ദരമായ ക
 ണ്ണകളുള്ളവളേ. (സുന്ദരീ).
- ” —2. കഴൽ=തലമുടി. അഴൽ=ദുഃഖം.
- ” —3. പൂ—തൈ=(തലയിൽ മുടിയ) പൂക്കൾ
 വാടാതെ. തവ=നിന്റെ. കേശ—ശ്രീ=തല
 മുടിയുടെ ഭംഗി. മഞ്ജു—മുത്തേ=സുന്ദരീരത്ന
 മെ. ഓ—ഭേ=മനോഹരമായ് മുഖകാന്തി. സരി
 ത്തു=പുഴ. സീ—വ=മുടിനടുവെ പുകത്തിട്ട
 വോൾ നടുക്കുണ്ടാകുന്ന വര.
- ” —4. തിലകം=പൊട്ടു. നാസിക=മുക്കു. ക—
 ണങ്ങൾ=കണ്ണാടി പോലെയുള്ള കവിൾത്തട
 ണൾ.

ശ്ലോകം — 5. പൂവമ്പൻ = കാമദേവൻ.

„ — 6. തക്ഷി = ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന നീണ്ട കണ്ണുകളുള്ളവൻ (സുന്ദരി)

„ — 7. അലർശരദ്രമം = കാമവികാരം. അധം = തൊണ്ടിപ്പഴം പോലെയുള്ള ചുവന്ന ചുണ്ടു്.

„ — 8. വന്ദ്രൻ = ചന്ദ്രനെപ്പോലെ സുന്ദരമായ മുഖം.

„ — 9. ഹാവങ്ങൾ = വിലാസമേഷ്ടകൾ. ഭൂവല്ലി = പുരികക്കൊടി.

„ — 15. കാമം = യമേഷ്ടം. മങ്കനേ = സുന്ദരി. ബാഹു = കൈ. മേമന്ന = പുതുതായി പണിതീർത്ത സ്വർണ്ണച്ചുണ്ടലയായി വർത്തിക്കുന്നു.

„ — 16. സുഷമ = അതിശോഭ.

„ — 18. സുജി = നേരിയ രോമാളി.

„ — 19. മധപര = കാമദേവൻ എന്ന സാഷ്ഠ്. തമ്പ് = കൂടാരം.

„ — 20. തൊങ്ങി = തൊട്ടാവടി. മല്ലതു = മൽമുണ്ടു്.

„ — 21. അംഭോപുരി = കാമന്റെ ദേവനം. മുദുഗം = മാദ്വമുള്ള തുടകൾ. തങ്കങ്ങൾ = സ്വർണ്ണത്തുണകൾ.

„ — 22. പുളകം = രോമാഞ്ചം. സഹമോ = സഹിക്കാവുന്നതോ.

ശ്ലോകം—24. ജാനം=കാൽമുട്ട്.

„ —25. മ—ണാ=ലജ്ജയോടു കൂടിയ കടാക്ഷം.
 സുര—യിൽ=ദേവസ്ത്രീകളുടെ കണ്ണിൽ. വാ—
 ഗപം=രണ്ടു കാലടികൾ. ക—ഗൻ=കാമൻ.
 രൂണി=അമ്പുറ. ജംഘ=കണങ്കാൽ. അര—
 ഊമോ=താമരപ്പകുളാണോ.

„ —26. വ—യം=വിശിഷ്ടഭാഗ്യം.

„ —28. ഗത—നേ=ആനയെപ്പോലെ മദിച്ചും
 മദമായും നടക്കുന്നവളേ. (സുന്ദരി).

„ —29. ലാ—രം=സൗന്ദര്യത്തിന്റെ സത്ത്.
 പ—ളം=പവിഴത്തെക്കാൾ ഭംഗിയുള്ള മുണ്ടു
 കൾ.

„ —30. അംഗുലീയം=മോതിരം.

„ —31. മീ—ഗൻ=കാമദേവൻ. മധു—ണീ=
 തേനൊഴുകുമ്പട്ടു മനോഹരമായി സംസാരിക്കു
 നവൾ.

„ 32 ആ ലം=ആശവോലെ. കേശ—ചൊല്ലി=
 മുടിമുതൽ അടിവരെ വണ്ണിച്ചുപാടി. വേ—
 ണ്ങ്ങൾ=വേശ്യാസ്ത്രീകൾ.

